

KIERTONÄYTTELY

Alushameita, hajusuolaa ja tonttuja

PEKKA VUORI LASTENKIRJAKUVITTAJANA

TILAAJAN PAKETTI

SUOMALAISEN
KIRJAN
MUSEO

Pukstaavi,

SUOMEN KIRJAINSTITUUTTI

SISÄLLYS

Aluksi: Mistä näyttely kertoo?	1
Pekka Vuori	2
Näyttelyn sisältö	3
Näyttelyn ripustaminen	4
Lainauskäytännöt	4
Hinnat	4
Tiedustelut	4
Liite 1. Planssit	5
Liite 2. Kuvitusoriginaalit	7
Liite 3. Hahmot	11
Liite 4. Esimerkkikuvia esillepanosta.....	12

ALUKSI MISTÄ NÄYTTELY KERTOO?

Kiertonäyttely *Alushameita, hajusuolaa ja tonttuja* – Pekka Vuori lastenkirjakuvittajana kertoo kuvittaja-kirjailija Pekka Vuoresta ja hänen tuotannostaan. Pekka Vuori on tunnettu kirjojen, kirjankansien sekä lehtien kuvittaja. Hän on kirjoittanut ja kuvittanut 11 lastenkirjaa, joista tunnetuimpia ovat palkitut teokset *Kadonneet alushameet* sekä *Korvatunturi*.

Näyttelyssä sukellaan Pekka Vuoren kuvamaailmaan. Vuori kertoo, kuinka kuvat syntyvät. Mistä syntyy kuvien sadullisuus? Minkälainen on hyvä kirjan kuva? Näyttelyä täydentävät värikkäät ja paljon yksityiskohtia pursuavat kirjojen kuvitusoriginaalit. Tarkemmin syvennytään kolmeen hänen lastenkirjaansa: *Kadonneet alushameet* (1987, Otava), *Hullu hajusuola* (1991, Otava) sekä *Korvatunturi* (1999, Otava).

Kirja *Kadonneet alushameet* vie lukijan tutkimusmatkalle. Pienet sisarukset Kukka ja Tupsu lähtevät etsimään isoäidin seitsemää kadonnutta alushametta ja kohtaavat matkallaan eriskummallisia asioita. Isoäidin alushameet löytyvät mitä erikoisimmista paikoista. Yksi on päätynyt laskuvarjoksi, toinen viltiksi ja kolmas haaviksi. Kadonneet alushameet tutustuttaa lukijat värien maailmaan.

Kirja *Hullu hajusuola* kertoo pienestä Ullasta, joka löytää vintiltä hajusuolapullon. Hajusuola saa aikuiset hulluttelemaan ja unohtamaan hetkeksi kalkkiutuneet tapansa ja sääntönsä. Sattumuksia syntyy monenlaisia – hyväntahtoisia sellaisia. Tavallinen maailma muuttuu jännittäväksi. Mihin kaikkeen hullu hajusuola pystyykään?

Kirja *Korvatunturi* on kuvakertomus vuodenkierrosta joulupukin valtakunnassa. Mitä joulupukki puuhaakaan kesällä? Kirja sisältää lyhyitä tarinoita. Siinä on hyväntuulisia hahmoja, lämpimiä värejä ja Lapin luonnon eksotiikkaa. Pekka Vuori sai *Korvatunturi*-kirjastaan Suomalainen kuvakirja -palkinnon.

Alushameita, hajusuolaa ja tonttuja – Pekka Vuori lastenkirjakuvittajana -kiertonäyttelyn kohderyhmänä ovat erityisesti lapset ja nuoret, mutta näyttely soveltuu kaikenikäisille.

Pekka Vuori on tehnyt merkittävän lahjoituksen Suomalaisen kirjan museo Pukstaaville. Kokoelma sisältää runsaasti kirjojen kuvitusten originaaleja sekä muuta kuvitus- ja arkistoaineistoa. Näyttely pohjautuu tähän lahjoitukseen.

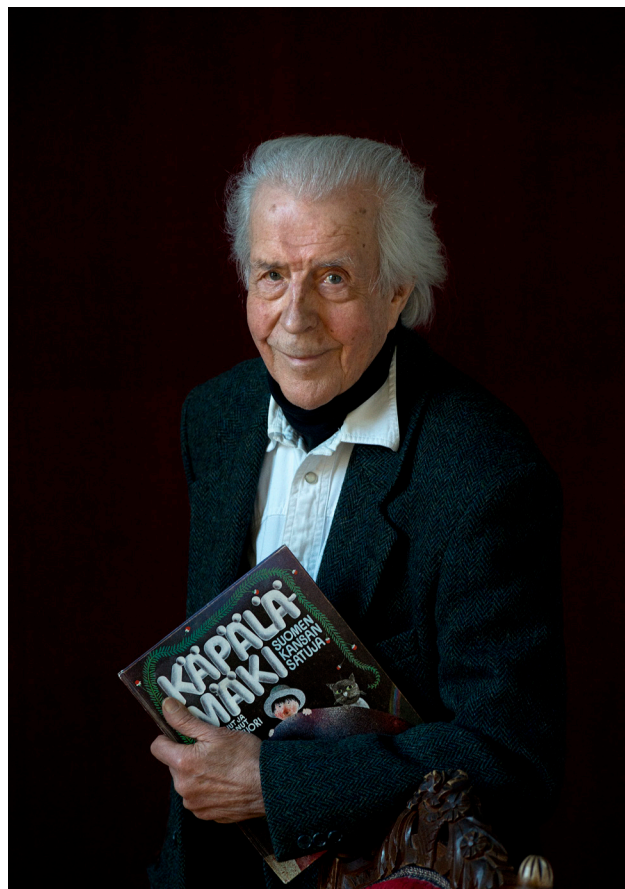
Näyttelyn on tuottanut Pukstaavi yhteistyössä Suomen Kirjainstituutin kanssa.

PEKKA VUORI

Kuvittaja-kirjailija Pekka Vuori tunnetaan hilpeistä kuvistaan. Hän on monipuolisen uransa aikana toiminut kuvittajana ja ulkoasun suunnittelijana useissa aikakauslehdissä, mm. Suomen Kuvalehdessä ja et-lehdessä sekä kuvittajana Helsingin Sanomissa. Hän on kuvittanut useita kirjoja ja kirjankansia sekä suunnitellut postimerkkejä ja muuta käyttögrafiikkaa. Vuori on myös kirjoittanut ja kuvittanut 11 lastenkirjaa.

Helsingissä asuva Pekka Vuori syntyi vuonna 1935 Kiikassa. Kipinä kuvittajan uralle syttyi jo kuusi-vuotiaana, kun hän piirsi koulussa kuvan jäniksestä. Kuvasta kasvoi tunne, että tätä voisi tehdä enemmänkin. Vuori opiskeli Ateneumin Taideteollisessa Oppilaitoksessa ja valmistui graafiselta osastolta vuonna 1956.

Graafikon töidensä ohella Pekka Vuori on maalannut öljymaalauksia ja akvarelleja sekä tehnyt grafiikkaa. Vuodesta 1963 lähtien hänellä on ollut yksityisnäyttelyitä ja hän on osallistunut yhteisnäyttelyihin Suomessa ja ulkomailla. Pekka Vuori on palkittu kuvittajan- ja kirjailijantyöstään lukuisin palkinnoin. Hän on saanut mm. kirjallisuuden valtionpalkinnon sekä kolmesti Rudolf Koivu -palkinnon. Hänet valittiin Vuoden Graafikoksi 1986.

Kuva: Magnus Löfving

NÄYTTELYN SISÄLTÖ

Näyttely koostuu tekstiplansseista ja kehystetyistä kuvitusoriginaaleista. Näyttelyyn kuuluvat lisäksi kolme lattialle sijoitettavaa kuvasuurennosta, iso maisematuloste sekä pedagoginen paketti. Teksteissä kerrotaan Pekka Vuoren urasta ja teoksista. Tarkemmin syvennyttään kolmeen hänen kirjoittamaansa ja kuvittamaansa lastenkirjaan: *Kadonneet alushameet*, *Hullu hajusuola* sekä *Korvatunturi*.

Kuvitusoriginaaleja on lainattavissa 1–20 kappaletta, kuusi kustakin kolmesta kirjasta sekä Pekka Vuoren omakuva ja yksi kuvitusoriginaali kirjasta *Jättiläiset* (1981, SKS). Originaalit on kehystetty alumiinikehyksiin. Lasina on galleria-akryyli, jossa on 100 % UV-suoja.

Lainaja voi koota osista haluamansa kokonaisuuden.

Sisällöt on esitelty tarkemmin liitteissä 1–3.

Näyttelyn hinta määräytyy kuvitusoriginaalien mukaan.

NÄYTTELYN OSAT

- 5 planssia
- 20 kuvitusoriginaalia: *Omakuva*, *Jättiläiset*, *Kadonneet alushameet* 6 kpl, *Hullu hajusuola* 6 kpl, *Korvatunturi* 6 kpl
- 3 hahmoa kuvasuurennoksina
- Iso sininen maisema tulostettu kankaalle

PEDAGOGINEN PAKETTI

- Selailukappaleet Pekka Vuoren kirjoista *Kadonneet alushameet*, *Hullu hajusuola* ja *Korvatunturi*
- Tehtäväjulistte, jossa ”etsi minut” -tehtävä sekä Pekka Vuoren haastattelu ja *Hullu hajusuola* -tarina ääneen luettuna QR-koodin takana.

PAKKAUS

- Kolme tukevaa vanerilaatikkoa. Laatikoissa on kantokahvat.
- Planssien kuljetuslaatikko: kork. 1120 mm, lev. 1630 mm, syv. 405 mm.
- Kuvitusoriginaalien kuljetuslaatikko: kork. 605 mm, lev. 760 mm, syv. 580 mm.
- Yhteen kuvitusoriginaalien kuljetuslaatikkoon mahtuu 10 kehystettyä teosta.

SAATAVANA MYÖS

- Tiedotuskäyttöön tiedotepohja ja kaksi kuvaa
- Julistepohja joko digitaalisena ja/tai tulosteena

NÄYTTelyn RIPUSTAMINEN

Näyttely on helppo ripustaa. Tauluissa on ripustuslangat. Planssit on painettu vaahto-pvc:lle ja niissä on ripustuslenkit. Hahmoissa on tuet, joiden avulla ne saa sijoitettua esimerkiksi lattialle seisomaan. Iso maisematuloste voidaan ripustaa koukuilla tai lenkeillä seinään tai kattoon. Tuloste on kangasta ja siinä on tankokujat rimoja varten. Rimat tulevat tulosteen mukana.

Kuvitusoriginaalit eivät saa olla suorassa auringonvalossa. Näyttelytilan tulee olla valvottu.

LAINAUSKÄYTÄNNÖT

Kiertonäyttelyyn saa lainaksi Suomalaisen kirjan museo Pukstaavista neuvottelemalla siitä Pukstaavin amanuenssin kanssa. Näyttelyyn voivat lainata esimerkiksi museot, koulut tai kirjastot. Näyttely soveltuu monen kokoisiin tiloihin. Näyttelyyn lainaamisesta peritään maksu. Hinta muodostuu lainattavien kuvitusoriginaalien määrästä.

HINNAT

- 200 euroa, joka sisältää 1–10 kpl kuvitusoriginaaleja
- 300 euroa, joka sisältää 11–20 kpl kuvitusoriginaaleja

Lainaaaja maksaa näyttelyn kuljetuskustannukset sekä vastaa näyttelyn vakuuttamisesta. Lainaaaja vastaa näyttelyn pystytyksestä, purkamisesta ja pakkaamisesta kuljetusta varten. Näyttelyn laina-aika kuljetuksineen voi olla 1–4 kk. Laina-ajasta sovitaan lainaajan kanssa. Näyttelyyn lainaamisesta allekirjoitetaan näyttelylainsopimus.

TIEDUSTELUT

Emilia Heikkilä
amanuenssi
Suomalaisen kirjan museo Pukstaavi
emilia.heikkila@pukstaavi.fi
0503131408

ALUSHAMEITA, HAJUSUOLAA JA TONTTUJA – PEKKA VUORI
LASTENKIRJAKUVITTAJANA

Koko: 1000 mm x 800 mm

OTAKA 1987

Pekka Vuorella on aina lausutuksissaan kiittänyt Rautaa. Hän on vakuutettu ja riippii sen hyönteistutkimuskeskuksesta. Kari Vuorella on yllättävin tai jännittävään lausuaan löysä määrittäjä, usein siihen viitattiin lausut.

Hullu hajusuola

OTAVA 1991

"Etikettiin oli hennosti kirjoitettu: Hullu hajusuola.
Mielenkiintoista, Ulla ajatteli. Kuka haistaisi tätä kokeeksi?"

Pieni Ulla löytää virttää hajusuolapullon. Hajusuola saa aikuiset hulluttelemaan ja unohtamaan hetkeksi kaikki tunteet tapansa ja sääntönsä. Sattumuksia syntyy monenlaisia – hyvänlaatuisia sellaisia. Tavallinen maailma muuttuu jännittäväksi. Mihin kaikkeen hullu hajusuola pystyykään?

Satujen maailmassa kaikki on mahdollista. Pekka Vuoren tarinoissa tapahtuu hullunkurisia käänteitä ja valtasuhteet kiepsahtavat pääläelleen. Vuoren sadussa lapsi on voimakas ja lähtee seikkailuihin, joihin yleensä vain aikuiset pääsevät.

Vuoren kirjoittamat ja kuvittamat teokset sijoittuvat nykymaailmaan ja ovat laajittaneet taidesatua. Todellisuus hämärtyy saduksi - muun muassa poikkeavalla ajanjaksolla, fantasia-hahmoilla, uskomattomilla seikkailuilla ja karnevalistisilla juonenkäänteillä. Muijoo on verhoitu fantasian värin ja muodon. Vuori leikittelyä myös perspektiivillä. Kuvien hahmojen koko voi vaihdella kuvailuman mukaan. Asioita voi katsoa monelta kantilta.

Pekka Vuoren tarinat etenevät episodi-maisesti. Kerrottujen hetkien välin jää tyhjää tilaa, ja lukijan mielikuvitus saa ilmaa siipien alle. Vaikka Vuori käyttää teoksissaan voimakkaita värejä, runsaasti muotoja sekä yksityiskohtia pursuavaa kieltä, asetelun ja kerroksen ilmeisyys tekee kirjoista kepeitä ja helpolluisia.

Therapiedia

Korvatunturi

OTAVA 1999

"Auringonsäteet kultaavat jo hetkeksi tunturin laen. Päivät alkavat hiljalleen pidentyä. Joulupukki kaivaa muistikirjansa esiin. Pitää taas alkaa ajatella joulua."

Korvatunturi on kuvakertomus vuoden- kierrosta joulupukin valtakunnassa. Mitä kaikkea joulupukki puuhaakaan kesällä? Kirja sisältää lyhyitä tarinoita. Siinä on hyönteisiä hahmoja, lämpimiä värejä ja Lapin luonnon esikuvia. Korvatunturi on myös katsaus menneeseen, sillä kirjan tontut käyttävät kansatieteistä tuttuja vanhoja esineitä.

Pekka Vuori sai Korvatunturi-kirjastaan Suomalainen kuvakirja -palkinnon. Kirja on ilmestynyt myös englanniksi, japaniksi ja unkariksi. Vuoren jouluihin kuva- maailma on erityisen tunnettu Japanissa, jonne hän on suunnitellut tavaraalojen joululumeita 1990–2000-luvulla.

Joulu on ollut merkittävä aihe Pekka Vuoren tuotannossa. Korvatunturin lisäksi hän on kirjoittanut ja kuvittanut kirjan Korvatunturin leitto kuppili (WSOY 2008). Muissakin Vuoren saduissa saattaa nähdä tontun askeleissaan. Tontut ovat olentoja, jotka asuvat todellisuuden ja satu- maailman välimaastossa. Tontut tuovat suomalaisen luontoon sadun maiseman. Tavanomainen pihapiiri muuttuu puna- lakkien myötä taianomaiseksi maail- maksi.

Pekka Vuoren avarat maisemat luovat tilan tunnun, jota tekei sävyttää yksityiskohdillaan. Kuvituksessa hahmo- jen asettelu maisemaan toimii kuva- kerroksen keinona. Hahmojen tunnetilaa tai keskinäistä suhdetta on kuvituksessa korostettu sommittelulla.

HULLU HAJUSUOLA

Sisältö: Tutustutaan *Hullu hajusuola* -kirjaan. Erityisinä tee- moina huumori ja mielikuvitus.

Koko: 1000 mm x 800 mm

KORVATUNTURI

Sisältö: Tutustutaan *Korvatunturi*-kirjaan. Erityisinä teemoi- na joulu, tutkimusmatka ja vuodenkierto.

Koko: 1000 mm x 800 mm

LIITE 2: KUVITUSORIGINALIT

Koko: korkeus x leveys millimetreinä,
suluissa kuva-ala

Omakeuva

Koko: 605 x 505 (320 x 220)

Jättiläiset

Koko: 505 x 705 (290 x 350)

KADONNEET ALUSHAMEET (1987, OTAVA)

Koko: korkeus x leveys millimetreinä, suluissa kuva-ala

Kadonneet alushameet 1: Isoäiti kertoo.

Koko: 505 x 705 (303 x 425)

Kadonneet alushameet 2: Alushameet narulla.

Koko: 505 x 705 (330 x 460)

Kadonneet alushameet 3: Myrsky.

Koko: 505 x 705 (305 x 440)

Kadonneet alushameet 4: Sininen, laskuvarjo.

Koko: 505 x 705 (305 x 425)

Kadonneet alushameet 5: Metsä.

Koko: 505 x 705 (300 x 420)

Kadonneet alushameet 6: Valkoinen, aurinkovarjo.

Koko: 505 x 705 (305 x 420)

HULLU HAJUSUOLA (1991, OTAVA)

Koko: korkeus x leveys millimetreinä, suluissa kuva-ala

Hullu hajusuola 1: Hajusuola ja peili.

Koko: 705 x 505 (280 x 240)

Hullu hajusuola 2: Liikenne.

Koko: 505 x 605 (270 x 395)

Hullu hajusuola 3: Vanginvartija.

Koko: 505 x 705 (275 x 395)

Hullu hajusuola 4: Jalkapallo.

Koko: 505 x 605 (280 x 390)

Hullu hajusuola 5: Talo.

Koko: 505 x 605 (270 x 390)

Hullu hajusuola 6: Huonekalut puutarhassa.

Koko: 505 x 605 (270 x 390)

KORVATUNTURI (1999, OTAVA)

Koko: korkeus x leveys millimetreinä, suluissa kuva-ala

Korvatunturi 1: Etulehtipaperi.

Koko: 505 x 605 (260 x 410)

Korvatunturi 2: Joulupukki ja muori.

Koko: 445 x 555 (190 x 405)

Korvatunturi 3: Meteorin tekemä kraatteri.

Koko: 535 x 305 (390 x 172)

Korvatunturi 4: Silta.

Koko: 505 x 605 (260 x 320)

Korvatunturi 5: Kello.

Koko: 605 x 505 (385 x 255)

Korvatunturi 6: Sininen maisema.

Koko: 505 x 605 (280 x 390)

LIITE 3: HAHMOT

Tupsu kirjasta *Kadonneet alushameet*
Koko: korkeus 1000mm

Ulla kirjasta *Hullu hajusuola*
Koko: korkeus 1000mm

Puujalkatontut kirjasta *Korvatunturi*
Koko: korkeus 1400mm

Iso sininen maisema
Koko: kork. 2450 x lev. 4400 mm

LIITE 4: ESIMERKKIKUVIA ESILLEPANOSTA

